

Finomítási relációk és kapcsolatuk a teszteléssel

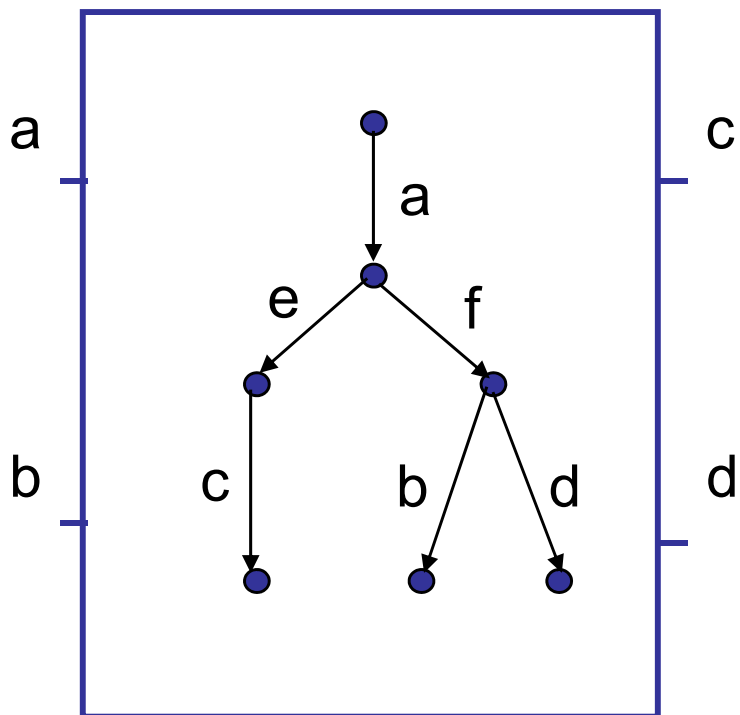
Majzik István

BME Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék

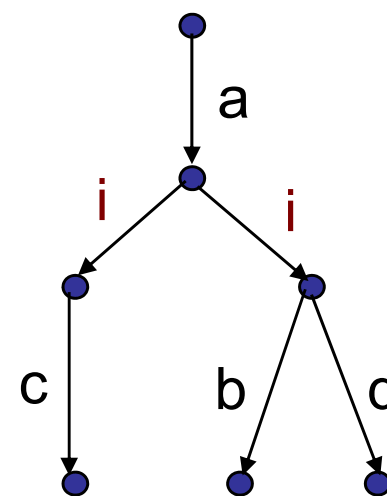
Motiváció (ismétlés)

- Relációk modellek (LTS-ek) között:
 - Megfelelőség (ekvivalencia)
 - Finomítás (rendezés)
 - Példák finomításra modellek között:
 - Viselkedés bővül
 - Nemdeterminizmus csökken
 - Lehetséges holtpontok száma csökken
 - **Finomítási (rendezési) reláció (preorder) \leq**
 - Reflexív, tranzitív, antiszimmetrikus
- Prekongruencia reláció (precongruence) \leq**
- Ha $T1 \leq T2$, akkor minden $C[]$ környezetre $C[T1] \leq C[T2]$
 - A beágyazás megőrzi a relációt

Belső akciók és megfigyelhetőség (ismétlés)

Komponens
belső viselkedés

Megfigyelhető
viselkedés
i: belső akció

„Tesztelés” és „holtpont” értelmezése (ismétlés)

- **Tesztelés értelmezése LTS-eken:**
 - Rendszer mint fekete doboz, interfésszel (portok)
 - **Interakció** a környezettel: Akciók értelmezése mint szinkron kommunikáció egy-egy porton keresztül, pl.
 - Üzenet küldése és fogadása
 - Esemény és annak feldolgozása
- **Deadlock (holtpont) értelmezése a tesztelésben:**
 - A környezet egy interakciót indít, de arra a rendszer **nem reagál** (interakció nem jön létre)
 - Üzenet küldése vagy fogadása nem történik meg
 - Eseményre nincs reakció
 - Teszt **„hibázik”**: A kívánt interakció nem lehetséges
 - Analógia: Zongora reteszkelhető billentyűkkel
 - Sikeres teszt: Lejátszható dallam

May preorder - lehetséges viselkedés: Jelölések

- **Jelölések:**

$\beta \in (Act - \tau)^*$ megfigyelhető akciószekvencia (τ törlése)

$s \xRightarrow{\beta} s'$ ha $\exists \alpha \in Act^*: s \xrightarrow{\alpha} s'$ és $\beta = \hat{\alpha}$

$\Delta(s)$ az s -ből induló megfigyelhető akciósorozatok halmaza:

$$\Delta(s) = \left\{ \beta \mid \exists s' : s \xRightarrow{\beta} s' \right\}$$

- **Rendezési reláció:**

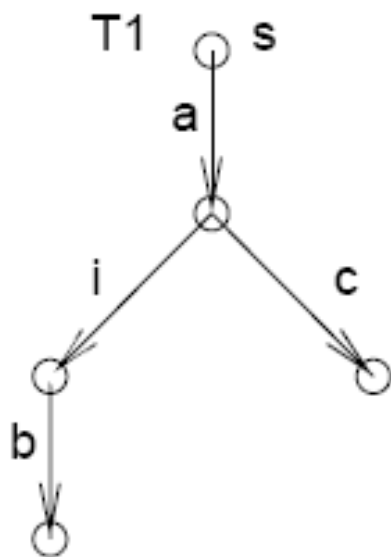
T_1 és T_2 LTS-ekre, melyek kezdőállapota s_1 és s_2 , és azonos Act akcióhalmazra:

$$T_1 \leq_{\Delta} T_2 \text{ a.cs.a. } \Delta(s_1) \subseteq \Delta(s_2)$$

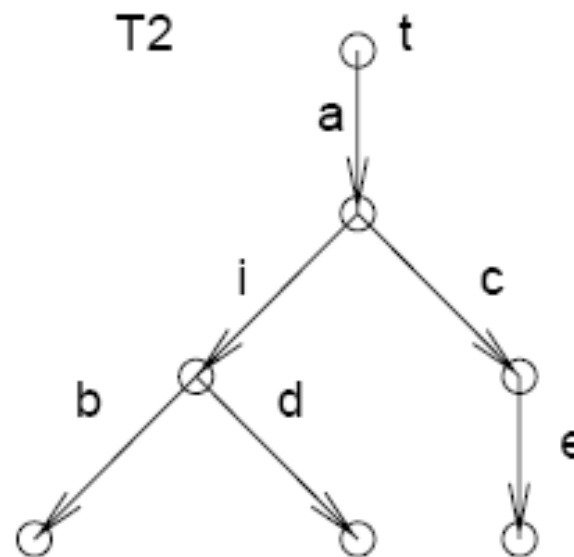
Itt T_2 -ben több a megfigyelhető akciósorozat.

May preorder - lehetséges viselkedés: Példa

- LTS-ek lehetséges megfigyelhető akciósorozatai:

$$\Delta(s) = \{a, ab, ac\}$$

$$\Delta(t) = \{a, ab, ac, ad, ace\}$$

May preorder - lehetséges viselkedés: Tesztelés

- **Kapcsolat a teszteléssel: $T_1 \leq_{\Delta} T_2$ esetén:**
 - Minden teszt, ami T_1 esetén **sikeres lehet**, T_2 esetén is **sikeres lehet**
 - De nem feltétlenül: nondeterminisztikus viselkedés, illetve belső akciók miatt előfordulhat, hogy sikertelen
 - Azaz T_1 **lehetséges sikeres tesztjei** T_2 **lehetséges sikeres tesztjei között vannak**
- **A may preorder által definiált finomítás:**
 - Nem „veszik el” **lehetséges megfigyelhető viselkedés**
- **Ennek „párjaként” definiálható finomítás:**
 - Nem „veszik el” a **szükséges megfigyelhető viselkedés**
 - Megkötést ad a **mindig sikeres tesztekre**

Must preorder - szükséges viselkedés: Jelölések

- **Jelölések:**

s elutasítja $E \subseteq Act - \{\tau\}$ akciókat, ha $\forall e \in E : \text{nincs } s \xrightarrow{e} s'$

s divergens ($s \uparrow$),

ha $\exists s_0 s_1 \dots$ végtelen szekvencia, ahol $s = s_0$ és $s_i \xrightarrow{\tau} s_{i+1}$

s divergál β akciósorozaton ($s \uparrow \beta$),

ha $\exists \beta'$ prefixe β -nak, hogy $s \xrightarrow{\beta'} s'$ és $s' \uparrow$

$\langle \beta, E \rangle$ egy hibázása s -nek, ha

vagy $s \uparrow \beta$

vagy $\exists s' : s \xrightarrow{\beta} s'$ és s' elutasítja E elemeit

(azaz β közben divergál, vagy β után E -t elutasítja).

$F(s)$ az s -hez tartozó összes hibázás halmaza.

Must preorder - szükséges viselkedés: Definíció

Rendezési reláció: Hibázások rendezése

$$T_1 \leq_F T_2 \text{ a.cs.a. } F(s_1) \supseteq F(s_2)$$

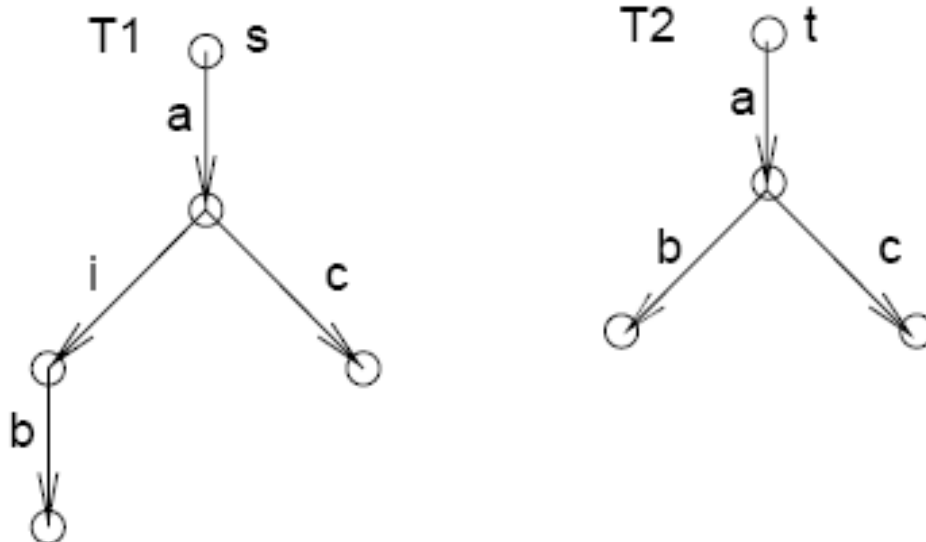
azaz T_2 -ben kevesebb a hibázás, mint T_1 -ben.

Hibázások szerepe:

- Hibázás: Akció(k) elutasítása közvetlenül vagy divergencia miatt
- Kevesebb hibázás: kevesebb elutasítási lehetőség, több sikeres akció
- A viselkedés bővítésével csökken a hibázások száma (amit eddig elutasított, ezután nem fogja)
- Nemdeterminisztikus viselkedés (ld. absztraktabb LTS) csökkentésével is csökkenhet a hibázások száma

Must preorder - szükséges viselkedés: Példa

- Példa:

T1 mindig sikeres tesztjei: $\{a, ab\}$

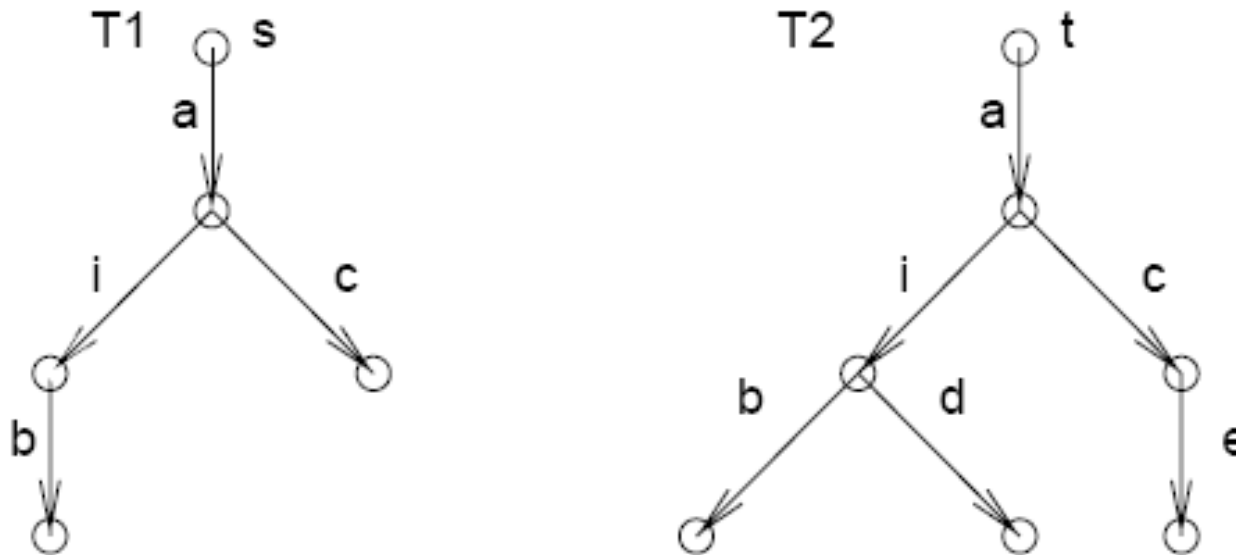
itt $\langle a, \{c\} \rangle$ egy hibázás

T2 mindig sikeres tesztjei: $\{a, ab, ac\}$ bővebb halmaz

itt $\langle a, \{c\} \rangle$ nem hibázás

Must preorder - szükséges viselkedés: Példa

- Példa:

T1 mindig sikeres tesztjei: $\{a, ab\}$

T2 mindig sikeres tesztjei: $\{a, ab, ad\}$ bővebb halmaz
hibázások halmaza csökken

Must preorder - szükséges viselkedés: Tesztelés

- Kapcsolat a teszteléssel: $T_1 \leq_F T_2$ esetén:
 - Minden teszt, ami T_1 esetén sikeres, T_2 esetén is sikeres
 - Azaz T_1 sikeres tesztjei T_2 sikeres tesztjei között vannak
 - T_2 -nek kevesebb a hibázása, nem utasíthat el többet
- A must preorder jellegzetessége:
 - A finomított LTS-ben nem „veszhet el” olyan megfigyelhető viselkedés, ami az absztrakt LTS-ben szerepelt
- Kapcsolat a deadlock lehetőséggel:
 - Deadlockra érzékeny rendezés

Konformancia reláció teszteléshez

Motiváció

- Konformancia reláció elvárásai: „Trace” alapú
 - Cél a **teszt során tapasztalt viselkedés** és a **specifikáció szerinti viselkedés összevetése** (hibás viselkedés azonosítása)
 - **Fekete doboz teszteléshez: Bemenetek és kimenetek**, valamint **belső (láthatatlan) akciók megkülönböztetése**
 - **Bemenetek és kimenetek átlapolódása** ne legyen megkötött
 - **Kimeneti akció hiánya** jelentsen különbségtételt (ha nem engedi meg a specifikáció a hiányt, akkor hibát jelent)
 - **Nemdeterminisztikus viselkedés** legyen kezelhető
- Az LTS-nél finomabb matematikai modell kell
 - **Akciótípusok megkülönböztetése**
 - **Bemeneti akciók:** Teszt vezérli
 - **Kimeneti akciók:** Megfigyelhető kívülről
 - **Belső (láthatatlan) akció:** A környezet (teszt) nincs rá hatással
 - **Tétlen (quiescent) állapot:**
 - Nincs kimeneti vagy belső akcióval címkézett átmenet belőle
→ Csak bemeneti akcióval címkézett átmenet indulhat belőle

Az IOLTS formalizmus

- Input-Output Labelled Transition System (IOLTS):

$$IOLTS = (S, Act, \rightarrow, s_0)$$

S az állapotok halmaza, s_0 kezdőállapot

Act az akciók halmaza: $Act = Act_{in} \cup Act_{out} \cup \{\tau\}$

$\rightarrow \subseteq S \times Act \times S$ az állapotátmeneti reláció

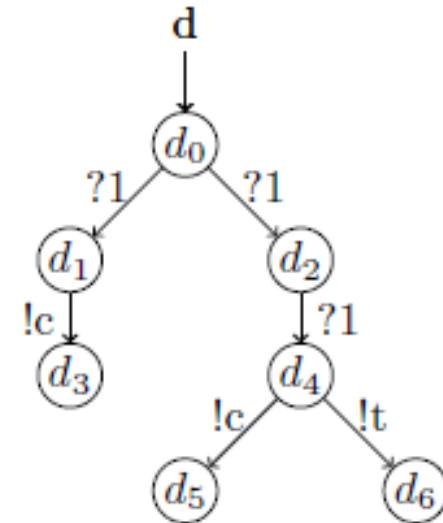
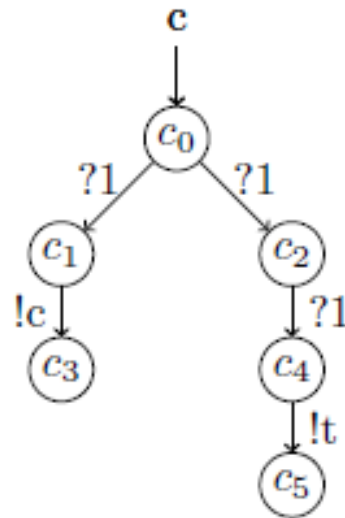
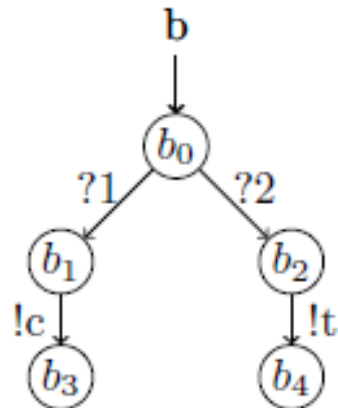
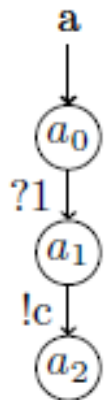
Act_{in} bemeneti, Act_{out} kimeneti akciók, τ belső akció

- IOLTS jellemzők definíciói:
 - **Teljes**, ha minden állapotban minden akcióval van átmenet
 - **Bemenetre teljes** (weakly input enabled), ha minden állapotban minden bemenettel van átmenet, esetleg τ^* után
 - Implementáció jellemzője: minden bemenetet kezel valahogyan
 - **Determinisztikus**, ha minden megfigyelhető akciósorozat esetén csakis egy elérhető állapot van

IOLTS példák

Italautomata IOLTS-ek:

- $Act_{in} = \{1, 2\}$ bemenetek (pénzbedobás)
 - Jelölés: ? prefix
- $Act_{out} = \{c, t\}$ kimenetek (kávé vagy tea)
 - Jelölés: ! prefix

További jelölések és átalakítások

- Jelölések:

- β megfigyelhető akciósorozata a T IOLTS modellnek
- $\Delta(T)$ egy T modell megfigyelhető akciósorozatai
- $In(s)$ az s állapotból induló bemeneti akciók halmaza
- $Out(s)$ az s állapotból induló megfigyelhető kimeneti akciók halmaza (állapothalmazra kiterjeszthető)
- Elérhető állapotok: „after” operátor

$$s \text{ after } \beta = \left\{ s' \mid s \xRightarrow{\beta} s' \right\} \quad S \text{ after } \beta = \bigcup_{s \in S} (s \text{ after } \beta)$$

- A tétlenség „megfigyelhetővé” tétele:

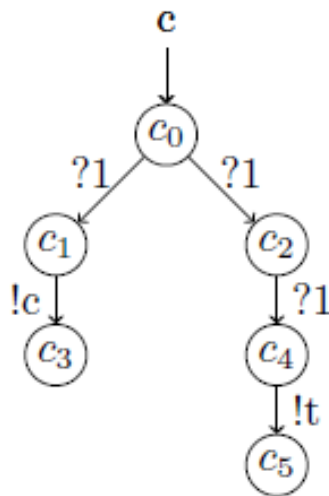
- A tétlen állapotok (csak bemenetre vár) kapnak egy hurokátmenetet a speciális δ akcióval címkézve
- Így előáll egy módosított automata T_δ

Példa: IOLTS kiegészítése a tétlenség jelzésével

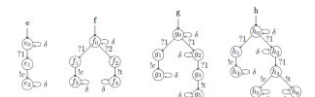
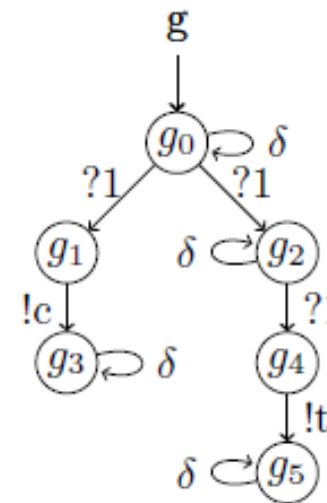
Ital automata IOLTS:

- $Act_{in} = \{1, 2\}$ bemenetek (pénzbedobás), ? prefix
- $Act_{out} = \{c, t\}$ kimenetek (kávé vagy tea), ! prefix

Ha egy állapotban nincs kimeneti akció, akkor egy δ hurokátmenet kerül rá:

kiegészítése
a tétlenséggel:

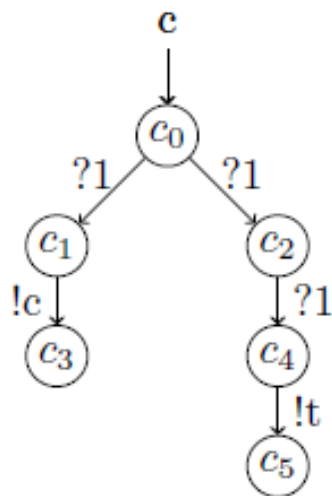

Példa: IOLTS bemenetre teljessé tétele

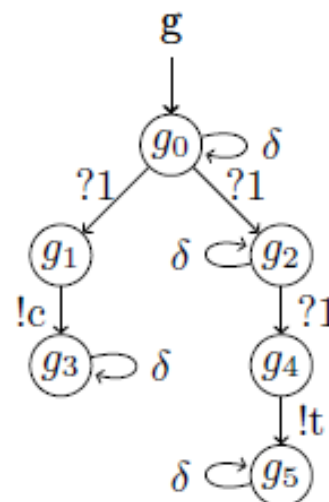
Ital automata IOLTS:

- $Act_{in} = \{1, 2\}$ bemenetek (pénzbedobás), ? prefix
- $Act_{out} = \{c, t\}$ kimenetek (kávé/tea), ! prefix

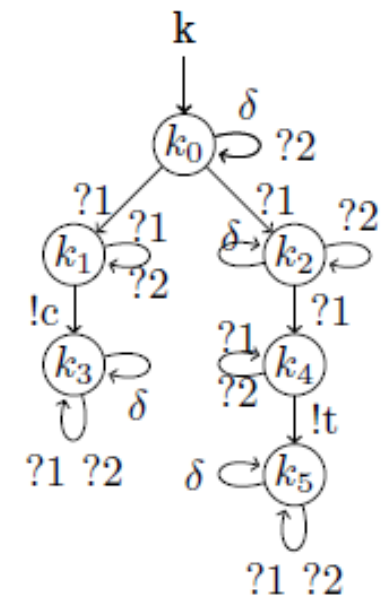
Hurokátmenet van a kimaradó bemenetekre:

kiegészítése
a tétlenséggel:

bemenetre
teljessé
tétéle:

A k-ekvivalencia reláció

- Elemek:
 - T_δ IOLTS mint „specifikáció”
 - M_δ IOLTS mint „implementáció”
 - Bemenetekre következő kimenetek (~ Mealy reprezentáció)
- Definíció:
 - A specifikációban és az implementációban azonos bemeneti sorozat mellett azonos kimenetek az első k lépésre
- Jellegzetességek
 - Egyszerű reláció
 - Szigorú a teszteléshez (a k lépésszám keretén belül)
 - Szűkítés, bővítés nem megengedett

Az IOCO konformancia reláció

- Elemek:
 - T_δ IOLTS mint „specifikáció” (elvárt viselkedés)
 - M_δ IOLTS mint „implementáció”, ami bemenetre teljessé tett
 - Akciók halmazai azonosak

- Definíció: $M \text{ ioco } T$

M_δ és T_δ esetén minden, a specifikációban felvehető megfigyelhető akciószekvenciára igaz: Az így elérhető állapotokban az implementáció által nyújtott kimeneti akciók részhalmazát képezik a specifikáció által nyújtott kimeneti akcióknak

$$\forall \beta \in \Delta(T_\delta) : \text{Out}(s_{0,M_\delta} \text{ after } \beta) \subseteq \text{Out}(s_{0,T_\delta} \text{ after } \beta)$$

Megfigyelhető
 β akció-
szekvencia a
specifikációban

Az implementáció
megfigyelhető
kimeneti akciói
 β után

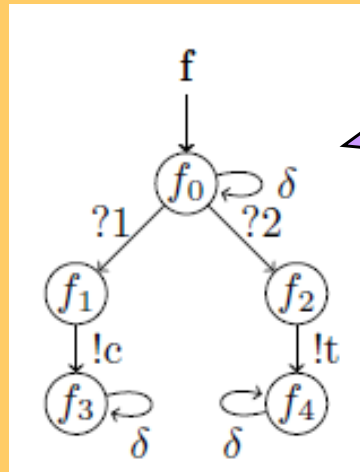
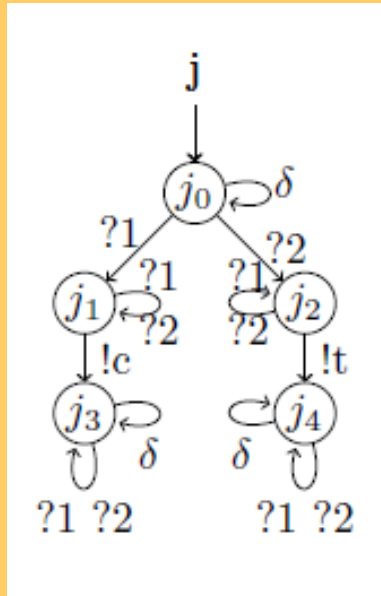
A specifikáció
megfigyelhető
kimeneti akciói
 β után

Az IOCO jellegzetességei

- **Definíció:**
 - Formálisan (ld. előző oldal): Minden, a specifikációban felvehető megfigyelhető akciószekvenciára igaz: Az így elérhető **állapotokban** az **implementáció** által nyújtott **kimeneti akciók** részhalmazát képezik a **specifikáció** által nyújtott **kimeneti akcióknak**
 - Informálisan: Az implementáció „**befér**” a specifikáció keretei közé
 - A specifikáció a megengedhető viselkedés kereteit rögzíti
- **Mit enged meg?**
 - Szűkített viselkedés: Az implementációban a specifikációhoz képest kevesebb kimeneti akció jelenhet meg
 - Pl. részleges implementáció, vagy nondeterminizmus egyféle feloldása
 - Bővített viselkedés: A specifikációban **nem szereplő** akciószekvenciára megjelenhet az implementációban plusz kimenet
 - Pl. nem teljes a specifikáció (bizonyos akciószekvenciákra)
- **Mit nem enged meg?**
 - A specifikációban rögzített akciószekvenciára nem bővíthető a viselkedés (kimenetek halmaza)

Példák IOCO konformanciára

iooco

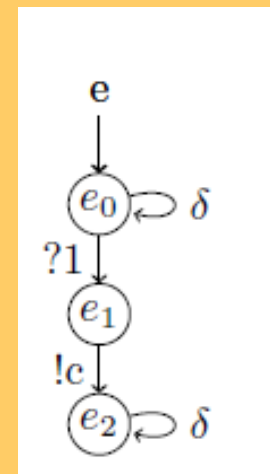
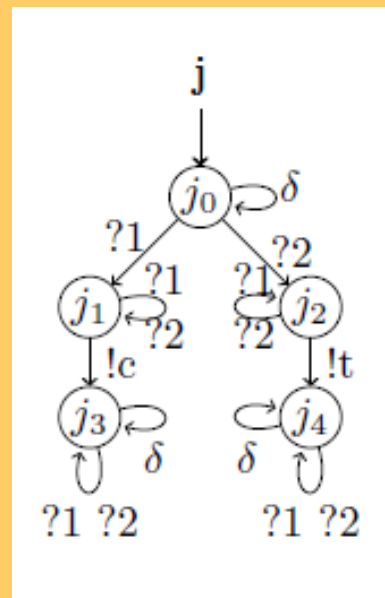

specifikáció

A megfigyelhető kimeneti akciókat kell nézni minden megfigyelhető akció-szekvencia után

Az implementáció új szekvenciákat is megenged, de a specifikációban lévő szekvenciákra itt megőrzi a viselkedést

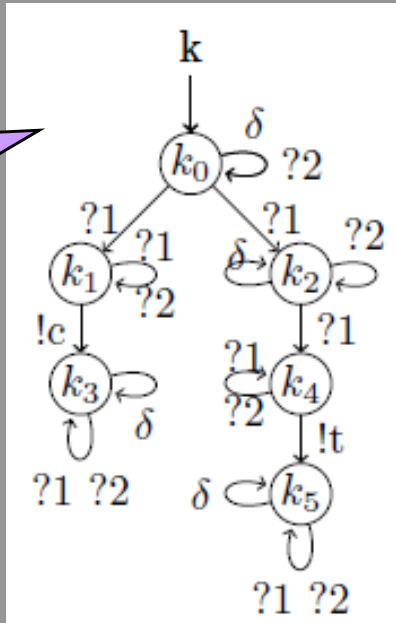
iooco

specifikáció

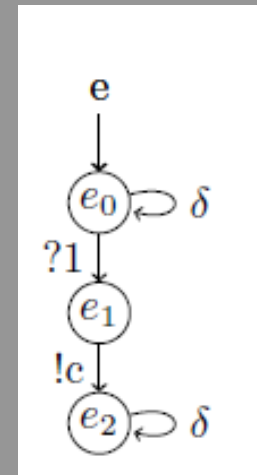
Példák nem IOCO konformanciára

Az implementáció azokra a szekvenciákra bővíti a viselkedést, amik a specifikációban vannak

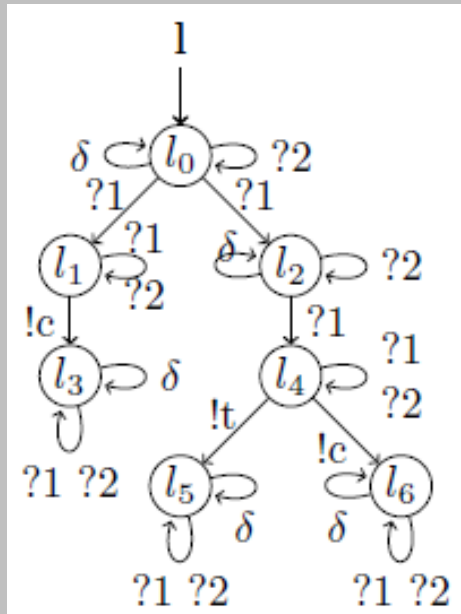
k_0 after $?1 = \{!c, \delta\}$

not ioco

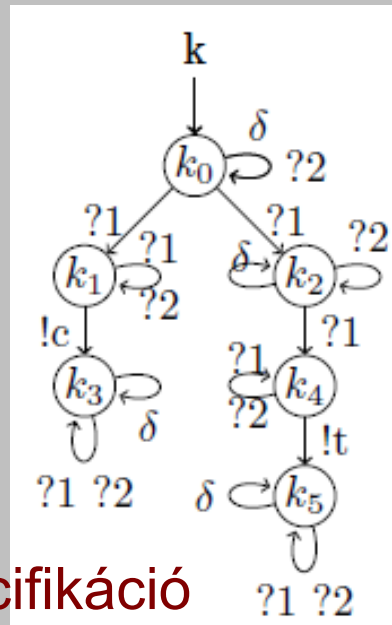

specifikáció

e_0 after $?1 = \{!c\}$

not ioco

specifikáció

k_0 after $\langle ?1, \delta, ?1 \rangle$

l_0 after $\langle ?1, \delta, ?1 \rangle$

Összefoglalás

- Ekvivalenciák: Verifikációhoz

- Trace: $T \approx_{\Lambda} T'$ a.cs.a. $\Lambda(s)=\Lambda(s')$
- Erős biszimuláció: $T \sim T'$ a.cs.a. $\exists B : (s, s') \in B$
- Megfigyelési ekvivalencia: $T \approx T'$ a.cs.a. $\exists WB : (s, s') \in WB$

- Rendezések: Modellfinomításhoz

- May (lehetséges viselkedés): $T \leq_{\Delta} T'$ a.cs.a. $\Delta(s) \subseteq \Delta(s')$
- Must (szükséges viselkedés): $T \leq_F T'$ a.cs.a. $F(s) \supseteq F(s')$

- Konformancia reláció: Teszteléshez

- k-ekvivalencia
- Input-output konformancia (IOCO)